

נעים באינאל ישראלי

הכל בגלל מישקף אחד

יתכן שרבים כבר שכו את הסיפור מלפני חודשים, בו סיפרתי כיצד התנפלו עלי יצרני הבולקים בפרדסיץ, כש השבו שאני אחד מהסתדרות שבא לארגן שבתה. אפילו אני כימעט ששכחתי, עד שקיבלתי לפני שבוע מכתב ממשרת רמת'גן בו הומינו אותי לבוא לכיור.

באתי בשעה היעודה לכיור והתייצבתי לפני הסמל. "סוף סוף באת", אמר הסמל. "יש כאן מוצג ראיתי שלך, שכבר הגיע הזמן שתקח אותו". פתח הסמל את קופת הפלדה והוציא משם מעטפה וב' תוכה חצי זוג משקפיים. הסתכלתי בחצי זוג המשקפיים והכרתי בו את שארית משקפי האומללים שנשברו באותה התנפלות, ונמסרו לשוטר החוקר כחלק מן התלונה. מאחר שבמשרת ישראל סירבה לספל בעניין זה וסגרה את התיק, יאני, ברור השם, קניתי לי כבר זוג משקפיים חדש על חשבון המערכת, לא מצאתי כל צורך לקחת את ה' מציאה הזו בחזרה.

"אם אינך רוצה לקחת את המשקפיים", אמר סמל החקיר רות, "חתום כאן, שאתה מסרב לקחת". הושטתי את ידי לחתימה, אבל פיתאום חלף בראשי הרהור: למה לי לחתום? אם הם לא ממלאים את חובתם כלפי, למה לי למלא את חובתי כלפיהם? לכן עניתי לסמל האחראי שאני לא רוצה לחתום.

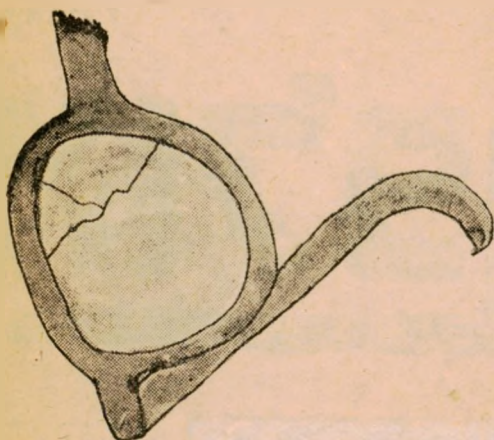
"מה זאת אומרת שאתה לא רוצה לחתום? אם אינך רוצה לחתום, אז קח לך את המשקפיים". "לא רוצה לקחת את המשקפיים, ולא רוצה לחתום!" עניתי לו. "אתה יכול להחזיק אותם כמה שאתה רוצה". סמל החקירות, זה הביורוקרט המשטרתי הקטן, השוחה כל היום בים של תיקים, מיסמכים, טפסים, תעודות, דו"חים וחתימות, הסתכל עלי בעיניים בוהות:

"מה זאת אומרת שאינך לוקח את המשקפיים יאניך חתום? או שתקח, או שתחתום. אצלנו מוכרח להיות סדר!" "כל זמן שאין חוק שאני מוכרח לקחת משקפיים שבו רים, לא אקח, וכל זמן שאין חוק שאני מוכרח לחתום, לא אחתום, ואת בעיית הסדר, תפתור לך בעצמך". "אבל אין לי מה לעשות עם משקפיים שבורים!"

"אם אין לך מה לעשות, זרוק אותם!"

"איך אני יכול לזרוק כשהם רשומים פה?"

עמדתי בשלי, והסמל היה מסכן מאוד. דבר כזה עוד לא קרה לו בכל הקאריירה המשטרית שלו. כל מערכת הנגירות שלו עומדת בסכנה בגלל עקשן וזוג משקפיים שבורים. אף-על-פי שאינני נימנה עד אלה הנהגים מסורתי

זה המישקף שנשאר ממלחמת יצרני הבולקים

זולתם, לא יכולתי שלא ליהנות מהמבוכה שזרעתי בתוך הנשמה הזאת. הסמל חזר והפציר ואני עמדתי בסירובי. מי ידע כמה היו אורכים יסוריו, לולא ניכנס פיתאום קצין. השוטר שיכח לפני הקצין את הענין ושאל אותו בקול רוסט: "תגיד לי אתה מה לעשות. אני לא יודע מה לעשות". "מה יש פה לעשות?" ענה הקצין. "תכתוב דו"ח שהג'ל מסרב לקחת את המשקפיים ומסרב לחתום, וזהו זה!". עיני הסמל אורו, גח הכפוף התיישר, ישות חזרה לי מצבה התקין, ואני ראיתי כיצד מוארת הנפש באור הנגיו.

כה אמר טוסבראהינדי:

יש חיות אוכלות עשב, ויש חיות אוכלות בשר ושתיהן גם יחד אינן מלקקות דבש.

שיש לו סבלנות, לומד עד הסוף ובכל שנה הוא מקבל תעודה כתובה במכוונה, עם ציונים וחתימה של הרקטור. מי שאין לו סבלנות, לומד שנים-שלושה שיעורים, עד שהוא מרגיש שהוא כבר הפס את הפרינציפ ומיד הולך לחפש גבאי המחפש חזן לימים הנוראים ביותר.

אבל עניין הלימוד זה רק חצי בעיה, בכל מה שנוגע לעיצובו של החזן העליון. החצי השני מורכב ממצנפת וגלימה, שבלעדיהם שום חזן עליון, המכבד את עצמו, לא יעני להופיע לפני התיבה; ועניין המצנפת והגלימה הוא כפול. זאת אימרת, שמדובר כאן בשתי גלימות ובשתי

ארה הב מדי החזן העליון שאותם הוא משתדל להביא מאמריקה

מצנפות. סידרה אחת שחורה בשביל שבתות, וסידרה שנייה, לבנה, בשביל החגים, הימים הנוראים והימים ה' ניראים למחצה.

אף-על-פי שאפשר להשיג את המדים האלה בארץ, במחיר 20 לירות למצנפת ו-100 לירות לגלימה, בכל זאת משתדל לים החזנים לקנות את המדים האלה באמריקה, ששם זה עולה אותו הדבר, אבל בדולארים.

עכשיו, אחרי שאתם כבר יודעים מה צריך החזן לדעת ימה הוא צריך ללבוש, עכשיו כטח תרצו לדעת כמה החזן מרוחה, כדי שתוכלו לעשות לכם את חשבון הכדאיות.

תאמינו או לא תאמינו, אבל החזנים בוכים שהעסק לא משתלב, למרות כל הקינאה שמקנאים בהם חברי המקהלה והסוליסטים של האופרה הישראלית. רוב בתי-הכנסת ב' ארץ לא משלמים בשביל חזן בכלל, מפני שיש להם מה שנקרא חזנים לא עליונים, העושים את אותה העבודה בלי כסף, רק בשביל הכבוד. באותם בתי-הכנסת המעטים, ש' לוקחים כבר חזן מדופלם בתשלום, משלמים לו בין 300 ל-500 לירות לחודש, מאכסימום. רק לפני ראש השנה עולה המחיר וחזנים שאין להם משרות קבועות יכולים לקבל בין 200 עד 1000 לירות קבלנות על כל הימים הנוראים. אבל מי שחושב שזה משהו יוצא מן הכלל, שיקח בחשבון שכל דבר מתייקר לפני החגים. תרגולתי כפרות, למשל, מתייקרים באופן יחסי הרבה יותר מאשר החזן הכי טוב.

אם כך, מתעוררת כבר השאלה מה טעם קופצים אנשים על המיקצוע הזה שעולה כ-300 לירות לשנה דמי-לימוד, ואני כבר לא מזכיר את 500 הלירות שעולים המדים. על זה יש רק תשובה אחת והיא, שאין אף חזן שמשקיע את עצמו בחזנות בשביל להיות חזן במדינת ישראל. מי ש' עושה את זה, לא עושה את זה אלא באופן זמני עד ש' יסדרו לו את האפידיוביס בשביל לנסוע לאמריקה. העולם החדש, שמעבר לאוקיאנוס האטלנטי, הוא החלום הניצחי של כל חזן. מפני ששם, אפילו חזן צעיר, שברח רק עכשיו מהאקדמיה אחרי שקיבל חמישה שיעורים, יכול כבר לקבל משרה קבועה ב-6000 דולר לשנה, ואם יש לו קצת כישרון או פרונקציה, הוא יכול להגיע כמו כלום ל' 20,000. בהזדמנות זו אני רוצה להזכיר לכם את המיסמכים החדשים שהתגלו לפני שנתיים בספרד, בהם נמצא יסוד לסברה שכריסטיאן קולומבוס היה יהודי איטל שנסע לאמריקה בשביל להיות חזן.

האם באמת כדאי להיות חזן?

כדי שתדעו איך להיות חזנים לימים הנוראים, הלכתי אל האקדמיה לחזנים שליד הסכון התל-אביבי למוסיקה דתית ושלחתי את הרקטור, החזן המפורסם לייב גלאנץ, איך אפשר להיות חזן?

"להיות חזן", אמר לייב גלאנץ, "זה לא כל כך פשוט. יש כל מיני דרכים להיות חזן. אפשר להיות חזן על-ידי זה שהולכים ללמוד באופן פרטי אצל חזן אחר, ואפשר ללמוד חזנות בבית-ספר. יש כל מיני בתי-ספר. יש בתי ספר גבוהים ולא כל כך גבוהים. האקדמיה לחזנות, למשל, זה בית ספר גבוה."

"לשם מה נחוץ לחזן בית-ספר גבוה?"

"היום זה לא כמו שהיה פעם. פעם התפפל כל יהודי בבית-כנסת שלוש פעמים ביום וידע את נוסח התפילה בעל-פה. עכשיו המצב הוא לא כזה. אומנם יש עוד פינות כאלה, שהמצב שם עוד כך, אבל הרחוב בכלל..." ולייב גלאנץ מניף ידו על הרחוב ואומר בצער: "זה החי דתי זה?"

"אבל מה? כמו שהיהודים לא הולכים יותר לבית-הכנסת, כך הפכה החזנות מפולקלור לתרבות. עכשיו שומעים חז' נות בראדיו ובתקליטים ויודעים להבדיל בין טוב לבין רע, ובשביל זה צאתנו משתדלים להוציא לאור חזנים עליונים."

מה שצריך לדעת חזן תחתון, נראה אחר-כך. קודם כל נראה מה נחוץ לחזן כדי להיות עליון. בשביל זה נקח את תוכנית הלימודים של האקדמיה לחזנות ונסתכל מה מלמדים שם:

תוכנית הלימודים שנה א'

- יסודות המוסיקה וסולפג'ו
- תולדות המוסיקה היהודית והכללית
- ניצוח שירה ומקהלה
- טעמי המקרא
- מבוא לתורת הניצוח
- התרכות בתמצית תורת אידלסון יתמצית הנימרה ה' גרגוריאנית
- פיתוח הקול
- תורת החזנות
- תולדות התפילה בישראל
- מנהגי שבתות ומועדים
- היגוי ומבטא
- עדות בישראל

את כל התורה הזאת מנסים לדחוס לראש החזן העליון 24 מורים ומורות, העושים את זה במשך כמה שנים רצופות. לתלמיד מתחיל, הדבר לוקח 4-3 שנים, עד שהוא מצליח להתגבר על זה, ולתלמיד מתקדם, רק שנתיים. מי

סך כסף		השקופ		כחב		כ"ס	
א.	תורת החזנות	6	6	6	6	6	6
ב.	יסודות המוסיקה	4	4	4	4	4	4
ג.	תולדות המוסיקה	4	4	4	4	4	4
ד.	ניצוח שירה ומקהלה	6	6	6	6	6	6
ה.	טעמי המקרא	4	4	4	4	4	4
ו.	מבוא לתורת הניצוח	4	4	4	4	4	4
ז.	היגוי ומבטא	7	7	7	7	7	7
ח.	מבוא לתורת הניצוח	7	7	7	7	7	7
ט.	תולדות התפילה בישראל	4	4	4	4	4	4
י.	מנהגי שבתות ומועדים	4	4	4	4	4	4
יא.	היגוי ומבטא	4	4	4	4	4	4
יב.	עדות בישראל	4	4	4	4	4	4
יג.	תולדות התפילה בישראל	4	4	4	4	4	4
יד.	מנהגי שבתות ומועדים	4	4	4	4	4	4

תעודת גמר יל שנה א' עם ציונים